

Date :- 01/08/2023

NOTIFICATION

Sub :- CBCS Syllabi of B.A./B.Com./B.Sc. in Marathi (Sem. I & II)

Ref. :- Decision of the Academic Council at its meeting held on 26/07/2023.

The Syllabi of B.A./B.Com./B.Sc. in Marathi (First and Second Semesters) as per **NATIONAL EDUCATION POLICY - 2020** and approved by the Academic Council as referred above are hereby notified for implementation with effect from the academic year 2023-24.

Copy of the Syllabi Shall be downloaded from the College Website
(www.kcesmjcollege.in)

Sd/-
Chairman,
Board of Studies

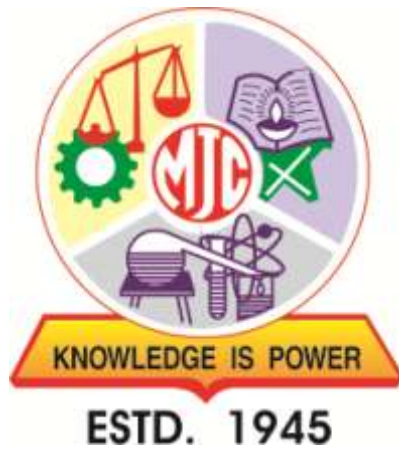
To :

- 1) The Head of the Dept., M. J. College, Jalgaon.
- 2) The office of the COE, M. J. College, Jalgaon.
- 3) The office of the Registrar, M. J. College, Jalgaon.

Knowledge is Power

Khandesh College Education Society's
Moolji Jaitha College, Jalgaon
An "Autonomous College"

Affiliated to
Kavayitri Bahinabai Chaudhari
North Maharashtra University, Jalgaon-425001

STRUCTURE AND SYLLABUS

**B.A Honors/ Honors with Research
(F.Y.B.A. Marathi)**

Under Choice Based Credit System (CBCS)

as per NEP-2020 Guidelines

(w.e.f. Academic Year: 2023-24)

प्रस्तावना

कौशल्याधिष्ठीत मानव संसाधन ही उच्च शिक्षणाची पूर्वअट आहे आणि ती सैद्धांतिक संकल्पनांचे सखोल ज्ञान आणि अनुभवात्मक प्रात्याक्षिक पद्धतींद्वारे प्राप्त केली पाहिजे. UGC, NEP-2020 आणि महाराष्ट्र सरकारच्या मार्गदर्शक तत्वांनुसार मूळजी जेठा महाविद्यालय (स्वायत्त) ने विभाग-विशिष्ट संरचना स्वीकारली आहे. महाविद्यालयाच्या मराठी अभ्यास मंडळाने मराठी प्रथम वर्ष पदवीचा अभ्यासक्रम तयार केला आहे. या अभ्यासक्रमातून मराठी भाषा आणि साहित्य याविषयीची माहिती तसेच मराठीची लेखन व संभाषण ही भाषिक कौशल्ये विद्यार्थ्यांमध्ये विकसित होतील असा प्रयत्न केलेला आहे. मराठी विषयातील मूलभूत बाबींची माहिती व्हावी आणि मातृभाषाव्यवहार अधिक सुखकर व्हावा हा या अभ्यासक्रमाच्या रचनेमागील हेतू आहे. याशिवाय, प्रथम वर्षाच्या विद्यार्थ्यांना मराठीची भाषिक कौशल्ये शिकविली जातील ज्यामुळे विद्यार्थ्यांची रोजगारक्षमता वाढेल.

तीन/चार वर्षांच्या एकूण अभ्यासक्रमात मराठी साहित्य, मराठीची भाषिक कौशल्ये, मराठी व्याकरण आणि संगणकीय मराठी, प्राचीन, अर्वाचीन आणि आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास, व्यावहारिक मराठी, विविध माध्यमांसाठीची लेखन आणि संवाद कौशल्ये, साहित्यविचार आणि भाषाविज्ञान हे विषय असणार आहेत. याशिवाय, अभ्यासक्रमाची रचना मराठी भाषा आणि साहित्य संशोधन, भाषांतरमीमांसा यांसारख्या अभ्यासपत्रिका विविध क्षेत्रातील वर्तमान आणि भविष्यातील गरजा पूर्ण करण्यासाठी तयार करण्यात आलेल्या आहेत. ज्यातून विद्यार्थ्यांची विविध कौशल्ये विकसित करण्यावर भर देण्यात आला आहे. या अभ्यासक्रमात प्रात्यक्षिकाचा देखील समावेश आहे. प्रत्येक पेपरचा तपशीलवार अभ्यासक्रम सुचवलेल्या अधिक वाचनासाठीच्या संदर्भाच्या यादीसह जोडला आहे.

Program Specific Outcome PSO (B.A. Marathi):

After completion of this course, students are expected to learn/understand the:

PSO No.	PSO
1	Develop Attitude of Literary Forms. (Marathi Poetry, Story, Novel, Drama)
2	Develop Reading, Writing & Communication Skills of Students.
3	Develop Attitude of Marathi Linguistics & Grammar.
4	Information about the history of Medieval & Modern Marathi Literature.
5	Information about Literary Theory.
6	Develop Critic and Research Attitude in Marathi Literature.

Multiple Entry and Multiple Exit options:

The multiple entry and exit options with the award of UG certificate/ UG diploma/ or three-year degree depending upon the number of credits secured;

Levels	Qualification Title	Credit Requirements		Semester	Year
		Minimum	Maximum		

4.5	UG Certificate	40	44	2	1
5.0	UG Diploma	80	88	4	2
5.5	Three Year Bachelor's Degree	120	132	6	3
6.0	Bachelor's Degree- Honours Or Bachelor's Degree- Honours with Research	160	176	8	4

F. Y. B. A. Marathi Course Structure

Semester	Course Module	Credit	Hours/ week	TH/ PR	Code	Title
I	DSC	4	4	TH	MAR-DSC-111	वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास: कथा
	DSC	2	2	TH	MAR-DSC-112	मराठी व्याकरण-I
	MIN	4	4	TH	MAR-MIN-111	वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास: कथा
	OE/GE	2	2	TH	MAR-GE-111	रेडिओ जॉकी-I
	SEC	2	2	TH	MAR-SEC-111	वृत्तपत्रासाठी लेखन
	SEC	1	2	PR	MAR-SEC-112	वृत्तपत्रासाठी लेखन-प्रात्यक्षिक
	AEC	2	2	TH	ENG-AEC-111	English Communication Skills - I
	EV/CI/E	2	2	TH	ES-VEC-111	Constitution of India / Environmental studies
	IKS	1	1	TH	IKS-111	Indian knowledge system
	CC	2	2	CC	NCC-CC111 NSS-CC-111 SPT-CC-111 CUL-CC-111	NCC NSS Sports Cultural
II	DSC	4	4	TH	MAR-DSC-121	वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास: कविता
	DSC	2	2	TH	MAR-DSC-122	मराठी व्याकरण- II
	MIN	4	4	TH	MAR-MIN-121	वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास: कविता
	OE/GE	2	2	TH	MAR –GE-121	रेडिओ जॉकी-II

	SEC	2	2	TH	MAR-SEC-121	दृक्श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन
	SEC	1	2	PR	MAR-SEC-122	दृक्श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन-प्रात्यक्षिक
	AEC	2	2	TH	ENG-AEC-121	English Communication Skills - II
	EV/CI	2	2	TH	CI/VEC -121	Constitution of India / Environmental studies
	IKS	1	1	TH	IKS-121	Indian knowledge system
	CC	2	2	CC	NCC-CC121 NSS-CC-121 SPT-CC-121 CUL-CC-121	NCC NSS Sports Cultural

DSC : Department-Specific Core course

DSE : Department-Specific elective

GE/OE : Generic/ Open elective

SEC : Skill Enhancement Course

MIN : Minor course

AEC : Ability Enhancement Course

VEC : Value Education Courses

ENG : English

ES : Environmental studies

CI : Constitution of India

IKS : Indian Knowledge System

CC : Co-curricular course

TH : Theory

PR : Practical

सत्र- पहिले

एफ.वाय.बी.ए
प्रथम सत्र
MAR-DSC-111 : वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास: कथा
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ६०

श्रेयांक : ४

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) विद्यार्थ्यांना कथा या वाङ्मयप्रकाराचा परिचय करून देणे. २) विद्यार्थ्यांना कालखंडानुसार व आशय – विषयानुसार कथेचे बदलते स्वरूप लक्षात आणून देणे. ३) विद्यार्थ्यांना कथा या वाङ्मयप्रकाराचे महत्त्व व वेगळेपण समजावून सांगणे. ४) विद्यार्थ्यांमध्ये वाङ्मयीन जाणिवा विकसित करणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना मराठी कथेचे स्वरूप, घटक, प्रकार, वैशिष्ट्ये आणि वेगळेपण व मराठी कथेची वाटचाल समजेल. २) विद्यार्थ्यांना मराठी कथेचे स्वरूप निवडक कथांच्या माध्यमातून जाणून घेता येईल. ३) विद्यार्थ्यांना मराठी कथेचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये निवडक कथांच्या माध्यमातून जाणून घेता येतील. ४) विद्यार्थ्यांची सर्जनशील लेखनक्षमता विकसित होईल.	
घटक	घटक विश्लेषण	तास
I	कथा : स्वरूप व संकल्पना १ कथा : स्वरूप व संकल्पना २ कथेचे प्रकार व घटक ३ कथेची वैशिष्ट्ये व वेगळेपण ४ कथेची वाटचाल	१५
II	निवडक कथा १ कोल्हा आणि दुंदुभी (पंचोपाख्यान) २ खाईन सांडगे कुडुम कुडुम- (लोककथा) ३ तीन कलावंत- वि.स.खांडेकर ४ बन्सीधर ! तू आता कुठे रे जाशील?- श्री. म. माटे	१५
III	निवडक कथा ५ भागलेला चांदोबा- गंगाधर गाडगीळ ६ थडग्यातील हाड – आण्णाभाऊ साठे ७ ताजमहालमध्ये सरपंच- शंकर पाटील ८ राणी- जी.ए. कुलकर्णी	१५
IV	निवडक कथा ९ आकाश- बी. रघुनाथ १० मारवा – आशा बगे ११ कनेक्शन – अरुण मांडे १२ राब- संजय लोहकरे	१५

अभ्यासाचे स्रोत	• शेवडे इंदुमती, मराठी कथा : उदगम आणि विकास, मुंबई , सोमय्या प्रकाशन, १९७३. • कोलते वि. भी., पंचोपाख्यान, मुंबई, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, १९७९. • अदवंत म. ना., 'मराठी लघुकथेचा इतिहास' पुणे, निहारा प्रकाशन, १९९३. • फडके ना. सी., लघुकथा : तंत्र आणि मंत्र, मुंबई, व्हीनस प्रकाशन, १९५२. • जोशी सुधा, कथा : संकल्पना आणि समीक्षा मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि मौज प्रकाशन, २०००. • सोमण अंजली, मराठी कथेची स्थितीगती, पुणे, प्रतिमा प्रकाशन, १९९५. • पुलावळे सुभाष, मराठी नवकथा : रंग आणि रूप, औरंगाबाद, चिन्मय प्रकाशन, २०२०. • कऱ्हाडे सदा, साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ, लोकवाङ्मयगृह , मुंबई • बागुल फुला , मराठी विज्ञान साहित्य : समीक्षा आणि संशोधन, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१३. • हातकणंगलेकर म.द., मराठी कथा : रूप आणि परिसर, पुणे, सुपर्ण प्रकाशन, २००८. • गवस राजन, शिंदे अरुण व पाटील गोमटेश्वर, भाषिक सर्जन व उपयोजन दर्या प्रकाशन, पुणे	
-----------------	--	--

एफ.वाय.बी.ए
प्रथम सत्र
MAR-DSC-112 : मराठी व्याकरण – I
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ३०

श्रेयांक : २

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) विद्यार्थ्यांना मराठी भाषा व व्याकरणाचे स्वरूप लक्षात आणून देणे. २) मराठी व्याकरणातील शब्दांच्या जाती या घटकाचा परिचय करून देणे. ३) विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षांसाठी प्रवृत्त करणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना मराठी भाषा, व्याकरण व वर्णमाला या घटकांचा परिचय होईल २) विद्यार्थ्यांना शब्दांच्या जातींचा परिचय होईल. सदर अभ्यासघटक स्पर्धात्मक परीक्षांची तयारी करणाऱ्या विद्यार्थ्यांना उपयुक्त ठरेल.	
घटक	घटक विक्षेपण	तास
I	मराठी भाषा व व्याकरण १ व्याकरण : स्वरूप व संकल्पना २ भाषा व व्याकरण परस्परसंबंध ३ मराठीची वर्णमाला ४ स्वर, स्वरादी व व्यंजने	१५
II	शब्दांच्या जाती १ शब्द: संकल्पना व व्याख्या २ शब्दांच्या जाती (प्रकार) ३ विकारी शब्द ४ अविकारी शब्द	१५
अभ्यासाचे स्रोत	- वाळंबे मो.रा., सुगम मराठी व्याकरण लेखन, पुणे, नितीन प्रकाशन, सुधारित आवृत्ती २०११. - फडके अरुण, शुद्धलेखन मार्गप्रदीप, ठाणे, अंकुर प्रकाशन, २००७. - फडके अरुण (संपा), मराठी लेखन कोश, ठाणे, अंकुर प्रकाशन, सुधारित आवृत्ती २०१०. - गोविलकर लीला, व्यावहारिक मराठी, पुणे, दिलीपराज प्रकाशन, २००९. - लांडगे संजय, उपयोजित मराठी, पुणे, दिलीपराज प्रकाशन, २०११. - व्यवहारे निशिंगंधा, पाटील विद्या, इये मराठीचिंये बोलणे, औरंगाबाद, चिन्मय प्रकाशन, २०१८. - वाळंबे मो.रा., शुद्धलेखन प्रदीप, पुणे, नितीन प्रकाशन, दुसरी आवृत्ती १९८६. - हिरेमठ राजशेखर, मराठी व्याकरण परिचय, पुणे, मेहता पब्लिकेशन, १९८८.	

एफ.वाय.बी.ए
प्रथम सत्र
MAR-MIN-111 : वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास: कथा
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ६०

श्रेयांक : ४

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) विद्यार्थ्यांना कथा या वाङ्मयप्रकाराचा परिचय करून देणे. २) विद्यार्थ्यांना कालखंडानुसार व आशय – विषयानुसार कथेचे बदलते स्वरूप लक्षात आणून देणे. ३) विद्यार्थ्यांना कथा या वाङ्मयप्रकाराचे महत्त्व व वेगळेपण समजावून सांगणे. ४) विद्यार्थ्यांमध्ये वाङ्मयीन जाणिवा विकसित करणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना मराठी कथेचे स्वरूप, घटक, प्रकार, वैशिष्ट्ये आणि वेगळेपण व मराठी कथेची वाटचाल समजेल. २) विद्यार्थ्यांना मराठी कथेचे स्वरूप निवडक कथांच्या माध्यमातून जाणून घेता येईल. ३) विद्यार्थ्यांना मराठी कथेचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये निवडक कथांच्या माध्यमातून जाणून घेता येतील. ४) विद्यार्थ्यांची सर्जनशील लेखनक्षमता विकसित होईल.	
घटक	घटक विश्लेषण	तास
I	कथा : स्वरूप व संकल्पना १ कथा : स्वरूप व संकल्पना २ कथेचे प्रकार व घटक ३ कथेची वैशिष्ट्ये व वेगळेपण ४ कथेची वाटचाल	१५
II	निवडक कथा १ कोल्हा आणि दुंदुभी (पंचोपाख्यान) २ खाईन सांडगे कुडुम कुडुम- (लोककथा) ३ तीन कलावंत- वि.स.खांडेकर ४ बन्सीधर ! तू आता कुठे रे जाशील?- श्री. म. माटे	१५
III	निवडक कथा ५ भागलेला चांदोबा- गंगाधर गाडगीळ ६ थडग्यातील हाड – आण्णाभाऊ साठे ७ ताजमहालमध्ये सरपंच- शंकर पाटील ८ राणी- जी.ए. कुलकर्णी	१५
IV	निवडक कथा ९ आकाश- बी. रघुनाथ १० मारवा – आशा बगे ११ कनेक्शन – अरुण मांडे १२ राब- संजय लोहकरे	१५

अभ्यासाचे स्रोत	• शेवडे इंदुमती, मराठी कथा : उदगम आणि विकास, मुंबई , सोमय्या प्रकाशन, १९७३. • कोलते वि. भी., पंचोपाख्यान, मुंबई, महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळ, १९७९. • अदवंत म. ना., 'मराठी लघुकथेचा इतिहास' पुणे, निहारा प्रकाशन, १९९३. • फडके ना. सी., लघुकथा : तंत्र आणि मंत्र, मुंबई, व्हीनस प्रकाशन, १९५२. • जोशी सुधा, कथा : संकल्पना आणि समीक्षा मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि मौज प्रकाशन, २०००. • सोमण अंजली, मराठी कथेची स्थितीगती, पुणे, प्रतिमा प्रकाशन, १९९५. • पुलावळे सुभाष, मराठी नवकथा : रंग आणि रूप, औरंगाबाद, चिन्मय प्रकाशन, २०२०. • कऱ्हाडे सदा, साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ, लोकवाङ्मयगृह , मुंबई • बागुल फुला , मराठी विज्ञान साहित्य : समीक्षा आणि संशोधन, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१३. • हातकणंगलेकर म.द., मराठी कथा : रूप आणि परिसर, पुणे, सुपर्ण प्रकाशन, २००८. • गवस राजन, शिंदे अरुण व पाटील गोमटेश्वर, भाषिक सर्जन व उपयोजन दर्या प्रकाशन, पुणे	
-----------------	--	--

एफ.वाय.बी.कॉम/ एफ.वाय.बी.एस्सी
प्रथम सत्र
MAR-GE-111 : रेडिओ जॉकी-I
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ३०

श्रेयांक : २

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) विद्यार्थ्यांना श्राव्य माध्यमांची ओळख करून देणे. २) विद्यार्थ्यांमध्ये भाषिक विकास, संवाद कौशल्य, व्यक्तिमत्व विकास कौशल्ये विकसित करणे. ३) श्राव्य माध्यमातील लोकप्रिय 'रेडिओ जॉकी' चा परिचय करून देणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना नभोवाणी या श्राव्य माध्यमाची ओळख व त्यासाठी लेखन व संवाद कसे करायचे हे समजेल. २) विद्यार्थ्यांना रेडिओ जॉकीची भाषिक कौशल्ये, निवेदनाचे तंत्र आत्मसात होईल. त्यांचा व्यक्तिमत्व विकास होईल.	
घटक	घटक विश्लेषण	तास
I	नभोवाणी माध्यम : संकल्पना व स्वरूप १. नभोवाणी माध्यम : संकल्पना व व्याख्या २. नभोवाणीसाठी लेखन ३. नभोवाणीसाठी संवाद ४. नभोवाणीचा इतिहास व वाटचाल	१५
II	रेडिओ जॉकी: तंत्रे आणि विकास १. रेडिओ जॉकी तंत्र : स्वरूप २. रेडिओ जॉकी: व्यक्तिमत्त्वाचे पैलू ३. रेडिओ जॉकीसाठी आवश्यक भाषिक कौशल्ये ४. रेडिओ जॉकीसाठी आवाजाचे व निवेदनाचे तंत्र	१५
अभ्यासाचे स्रोत	- नसिराबादकर, ल.रा., <i>व्यावहारिक मराठी</i>, कोल्हापूर, फडके प्रकाशन, पाचवी आवृत्ती १९९९. - गोविलकर लिला, <i>व्यावहारिक मराठी</i>, पुणे, दिलीपराज प्रकाशन, २००९. - तौर पृथ्वीराज (संपा), <i>मराठी भाषिक कौशल्ये विकास</i>, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९. - जोशी प्रभाकर, पाटील किशोर, <i>उपयोजित मराठी</i>, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१९. - तुपे केशव, <i>मुद्रित आणि श्राव्य माध्यमे: लेखन व संवाद</i>, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९. - बोराटे योगेश, <i>सोशल मिडिया</i>, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९.	

	• तुपे केशव, <i>माध्यमांची भाषा आणि लेखन कौशल्य</i>, औरंगाबाद, चिन्मय प्रकाशन, २००२. • काळे कल्याण व पुंडे दत्तात्रय, <i>व्यावहारिक मराठी</i>, पुणे, निराली प्रकाशन, सुधारीत आवृत्ती २०१५. • जोशी प्रभाकर, वले वासुदेव, <i>उपयोजित मराठी</i>, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१७. • माळी संदीप, <i>भाषा आणि कौशल्य विकास</i>, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१९. • जाधव कल्पना, <i>उपयोजित मराठी भाग-१</i>, लातूर, अरुणा प्रकाशन, २०१०.	
--	--	--

एफ.वाय.बी.ए
प्रथम सत्र
MAR-SEC-111 : वृत्तपत्रासाठी लेखन
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास: ३०

श्रेयांक : २

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) वृत्तपत्र या माध्यमाचा परिचय करून देणे. २) मराठी भाषेतील वृत्तपत्रीय लेखन समजावून देणे. ३) मुद्रित माध्यमातील बातमी लेखन, जाहिरातलेखन व वृत्तपत्रीय लेख यांचे महत्त्व पटवून देणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांची मुद्रित माध्यमांसाठीची लेखन कौशल्ये विकसित होतील. २) विद्यार्थ्यांना वृत्तपत्र या माध्यमातील विविध प्रकारच्या लेखांचे स्वरूप ध्यानात येईल. त्यातून त्यांचे वृत्तपत्रासाठी लेखन करण्याचे कौशल्य विकसित होतील.	
घटक	घटक विक्षेपण	तास
I	वृत्तपत्रीय लेखन - संकल्पना व स्वरूप १. वृत्तपत्रीय बातमी लेखन- संकल्पना व स्वरूप २. वृत्तपत्रीय बातमी लेखनाची तंत्रे व प्रकार ३. जाहिरात लेखन- उद्दिष्टे, महत्त्व व प्रकार ४. जाहिरातीचे घटक, भाषा व मांडणी	१५
II	वृत्तपत्रीय लेख १. संपादकीय लेख २. अग्रलेख ३. वृत्तलेख ४. स्तंभलेख	१५
अभ्यासाचे स्रोत	- नसिराबादकर, ल.रा., <i>व्यावहारिक मराठी</i>, कोल्हापूर, फडके प्रकाशन, पाचवी आवृत्ती १९९९. - गोविलकर लिला, <i>व्यावहारिक मराठी</i>, पुणे, दिलीपराज प्रकाशन, २००९. - तौर पृथ्वीराज (संपा), <i>मराठी भाषिक कौशल्ये विकास</i>, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९. - जोशी प्रभाकर, पाटील किशोर, <i>उपयोजित मराठी</i>, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१९. - तुपे केशव, <i>मुद्रित आणि श्राव्य माध्यमे: लेखन व संवाद</i>, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९. - बोराटे योगेश, <i>सोशल मिडिया</i>, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९.	

	• तुपे केशव, <i>माध्यमांची भाषा आणि लेखन कौशल्य</i>, औरंगाबाद, चिन्मय प्रकाशन, २००२. • काळे कल्याण व पुंडे दत्तात्रय, <i>व्यावहारिक मराठी</i>, पुणे, निराली प्रकाशन, सुधारीत आवृत्ती २०१५. • जोशी प्रभाकर, वले वासुदेव, <i>उपयोजित मराठी</i>, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१७. • माळी संदीप, <i>भाषा आणि कौशल्य विकास</i>, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१९. • जाधव कल्पना, <i>उपयोजित मराठी भाग-१</i>, लातूर, अरुणा प्रकाशन, २०१०.	
--	--	--

एफ.वाय.बी.ए
प्रथम सत्र
MAR-SEC-112 वृत्तपत्रासाठी लेखन-प्रात्यक्षिक
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ३०

श्रेयांक : १

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) वृत्तपत्र या माध्यमाचा परिचय करून देणे. २) वृत्तपत्रीय बातमी लेखन, जाहिरातलेखन व वृत्तपत्रीय लेख लिहिण्यास प्रवृत्त करणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थी वृत्तपत्र या माध्यमासाठी विविध प्रकारचे लेखन करतील.	
घटक	घटक विश्लेषण	तास
I	वृत्तपत्रीय लेखन – उपयोजन १. वृत्तपत्रीय बातमी लेखन- उपयोजन २. वृत्तपत्रीय जाहिरात लेखन-उपयोजन ३. वृत्तपत्रीय स्तंभलेखन- उपयोजन ४. वृत्तपत्रातील प्रासंगिक लेख-उपयोजन ५. वृत्तपत्रातील इतर लेखन-उपयोजन	३०
अभ्यासाचे स्रोत	- नसिराबादकर, ल.रा., <i>व्यावहारिक मराठी</i>, कोल्हापूर, फडके प्रकाशन, पाचवी आवृत्ती १९९९. - गोविलकर लिला, <i>व्यावहारिक मराठी</i>, पुणे, दिलीपराज प्रकाशन, २००९. - तौर पृथ्वीराज (संपा), <i>मराठी भाषिक कौशल्ये विकास</i>, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९. - जोशी प्रभाकर, पाटील किशोर, <i>उपयोजित मराठी</i>, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१९. - तुपे केशव, <i>मुद्रित आणि श्राव्य माध्यमे: लेखन व संवाद</i>, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९. - बोराटे योगेश, <i>सोशल मिडिया</i>, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९. - तुपे केशव, <i>माध्यमांची भाषा आणि लेखन कौशल्य</i>, औरंगाबाद, चिन्मय प्रकाशन, २००२. - काळे कल्याण व पुंडे दत्तात्रय, <i>व्यावहारिक मराठी</i>, पुणे, निराली प्रकाशन, सुधारीत आवृत्ती २०१५. - जोशी प्रभाकर, वले वासुदेव, <i>उपयोजित मराठी</i>, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१७. - माळी संदीप, <i>भाषा आणि कौशल्य विकास</i>, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१९.	

सत्र- दुसरे

एफ.वाय.बी.ए
द्वितीय सत्र
MAR-DSC-121 : वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास: कविता
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ६०

श्रेयांक : ४

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) विद्यार्थ्यांमध्ये वाङ्मयीन जाणिवा विकसित करणे. २) कविता या वाङ्मयप्रकाराचा परिचय करून देणे. ३) विद्यार्थ्यांमध्ये सर्जनशीलता विकसित करणे. ४) कवितेच्या विविध प्रकारांची ओळख करून देणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना मराठी कवितेची संकल्पना, स्वरूप, घटक व प्रकार समजतील. त्यांची काव्यजाणिव विकसित होईल. २) विद्यार्थ्यांना मध्ययुगीन मराठी कवितेचे स्वरूप व प्रकार यांचा परिचय होईल. ३) विद्यार्थ्यांना आधुनिक मराठी कवितेचे स्वरूप व प्रकार यांचा परिचय होईल. त्यांना कवितेचे महत्त्व ध्यानात येईल. ४) विद्यार्थ्यांना निवडक कवितांच्या माध्यमातून आधुनिक मराठी कवितेचे स्वरूप व प्रकार जाणून घेता येतील. त्यांना कवितेचे वेगळेपण समजेल.	
घटक	घटक विश्लेषण	तास
I	मराठी कविता : संकल्पना व स्वरूप १. कवितेची संकल्पना व व्याख्या २. कवितेचे घटक ३. कवितेचे प्रकार ४. मराठी कवितेची संक्षिप्त वाटचाल	१५
II	१. मोगरा फुलला मोगरा फुलला- ज्ञानेश्वर २. विठो माझा लेकरवाळा- जनाबाई ३. संतकृपा झाली- बहिणाबाई ४. अवघा रंग एक झाला- सोयराबाई ५. मन करा रे प्रसन्न- तुकाराम ६. मला दादला नको गं बाई- एकनाथ ७. प्रयत्ने वाळूचे कण- वामन पंडित ८. येउनिया नरजन्मासी- राम जोशी	१५
III	९. नवा शिपाई- केशवसुत १०. प्रेमस्वरूप आई- माधव जुलियन ११. फुलराणी- बालकवी १२. बलसागर भारत होवो- साने गुरुजी १३. माझी माय सरसोती- बहिणाबाई चौधरी १४. क्रांतीचा जयजयकार- कुसुमाग्रज	१५

	१५. तहान- म.म. देशपांडे १६. ये रे घना ये रे घना- आरती प्रभू	
IV	१७. असेन मी नसेन मी- शांता शेळके १८. लाभले आम्हास भाग्य- सुरेश भट १९. घेता- विंदा करंदीकर २०. श्रावणात घन निळा बरसला- मंगेश पाडगावकर २१. या नभाने या भुईला- ना. धों. महानोर २२. ते दिवस आता कुठे- अरुण म्हात्रे २३. माझ्या गावाकडं चल माझ्या दोस्ता- इंद्रजीत भालेराव २४. पाणी आणि बाया- अशोक कोतवाल	१५
अभ्यासाचे स्रोत	- पाटणकर वसंत, <i>कविता: संकल्पना, निर्मिती आणि समीक्षा</i>, मुंबई, मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि अनुभव प्रकाशन, १९९५. - काळे अक्षयकुमार, <i>अर्वाचीन मराठी काव्यदर्शन</i>, नागपूर, बनहट्टी प्रकाशन, १९९९. - पाटणकर वसंत, <i>कवितेचा शोध</i>, मुंबई, मौज प्रकाशन गृह, २०११. - डहाके वसंत आबाजी, <i>कवितेविषयी</i>, औरंगाबाद, स्वरूप प्रकाशन, १९९९. - राजाध्यक्ष विजया, <i>कवितेपासून कवितेकडे</i>, नागपूर, विजय प्रकाशन, २०१२. - देशपांडे-केजकर प्रकाश, <i>आधुनिक मराठी कविता : एक विश्लेषण</i>, औरंगाबाद, स्वरूप प्रकाशन, २०१२. - सार्वेकर कैलास, <i>मराठी ग्रामीण कवितेचा इतिहास</i>, मुंबई, मेहता पब्लिशिंग हाउस, १९९९. - भवरे महेंद्र, <i>मराठी कवितेच्या नव्या दिशा</i>, मुंबई, लोकवाङ्मय गृह, २०००. - कुलकर्णी व.दि., <i>काव्य आणि काव्यास्वाद</i>, पुणे, पद्मगंधा प्रकाशन, २००१. - गाडगीळ स.रा., <i>मराठी काव्याचे मानदंड, भाग : एक व दोन</i>, पुणे, पद्मगंधा प्रकाशन, - ठकार निशिकांत, <i>अर्वाचीन मराठी कवितेची वाटचाल</i>, पुणे, स्वाध्याय महाविद्यालय, प्रकाशन, १९७७.	

एफ.वाय.बी.ए
द्वितीय सत्र
MAR-DSC-122 मराठी व्याकरण – II
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ३०

श्रेयांक : २

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) विद्यार्थ्यांना मराठी व्याकरणातील प्रयोग आणि विभक्तीविचार यांच्या स्वरूपाचा परिचय करून देणे. २) विद्यार्थ्यांना मराठी व्याकरणातील प्रयोग आणि विभक्ती यांच्या प्रकारांची ओळख करून देणे. ३) विद्यार्थ्यांना स्पर्धा परीक्षांसाठी प्रवृत्त करणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना मराठी व्याकरणातील प्रयोगाचे स्वरूप प्रकार व महत्त्व यांचा परिचय होईल. २) विद्यार्थ्यांना मराठी व्याकरणातील विभक्तीचे प्रकार व महत्त्व यांचा परिचय होईल.	
घटक	घटक विश्लेषण	तास
I	प्रयोग १ प्रयोग म्हणजे काय? २ वाक्याचे मूलाधार आणि प्रयोग ३ प्रयोगाचे प्रकार ४ कर्मकर्तरी प्रयोग व भावकर्तरी प्रयोग	१५
II	विभक्तीविचार १ विभक्ती म्हणजे काय? २ विभक्ती व्याख्या ३ प्रत्यय आणि सामान्य रूप ४ विभक्तीचे प्रकार	१५
अभ्यासाचे स्रोत	- वाळंबे मो.रा., सुगम मराठी व्याकरण लेखन, पुणे, नितीन प्रकाशन, सुधारित आवृत्ती २०११. - फडके अरुण, शुद्धलेखन मार्गप्रदीप, ठाणे, अंकुर प्रकाशन, २००७. - फडके अरुण (संपा), मराठी लेखन कोश, ठाणे, अंकुर प्रकाशन, सुधारित आवृत्ती २०१०. - खोरे अरुण, मुद्रित माध्यमांसाठी लेखन कौशल्ये, नाशिक, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, - गोविलकर लीला, व्यावहारिक मराठी, पुणे, दिलीपराज प्रकाशन, २००९. - लांडगे संजय, उपयोजित मराठी, पुणे, दिलीपराज प्रकाशन, २०११. - व्यवहारे निशिंगंधा, पाटील विद्या, इये मराठीचिचे बोलणे, औरंगाबाद, चिन्मय प्रकाशन, २०१८. - वाळंबे मो.रा., शुद्धलेखन प्रदीप, पुणे, नितीन प्रकाशन, दुसरी आवृत्ती १९८६. - हिरेमठ राजशेखर, मराठी व्याकरण परिचय, पुणे, मेहता पब्लिकेशन, १९८८.	

एफ.वाय.बी.ए
द्वितीय सत्र
MAR-MIN-121 : वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास: कविता
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ६०

श्रेयांक : ४

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) विद्यार्थ्यांमध्ये वाङ्मयीन जाणिवा विकसित करणे. २) कविता या वाङ्मयप्रकाराचा परिचय करून देणे. ३) विद्यार्थ्यांमध्ये सर्जनशीलता विकसित करणे. ४) कवितेच्या विविध प्रकारांची ओळख करून देणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना मराठी कवितेची संकल्पना, स्वरूप, घटक व प्रकार समजतील. त्यांची काव्यजाणिव विकसित होईल. २) विद्यार्थ्यांना मध्ययुगीन मराठी कवितेचे स्वरूप व प्रकार यांचा परिचय होईल. ३) विद्यार्थ्यांना आधुनिक मराठी कवितेचे स्वरूप व प्रकार यांचा परिचय होईल. त्यांना कवितेचे महत्त्व ध्यानात येईल. ४) विद्यार्थ्यांना निवडक कवितांच्या माध्यमातून आधुनिक मराठी कवितेचे स्वरूप व प्रकार जाणून घेता येतील. त्यांना कवितेचे वेगळेपण समजेल.	
घटक	घटक विश्लेषण	तास
I	मराठी कविता : संकल्पना व स्वरूप १. कवितेची संकल्पना व व्याख्या २. कवितेचे घटक ३. कवितेचे प्रकार ४. मराठी कवितेची संक्षिप्त वाटचाल	१५
II	१. मोगरा फुलला मोगरा फुलला- ज्ञानेश्वर २. विठो माझा लेकरवाळा- जनाबाई ३. संतकृपा झाली- बहिणाबाई ४. अवघा रंग एक झाला- सोयराबाई ५. मन करा रे प्रसन्न- तुकाराम ६. मला दादला नको गं बाई- एकनाथ ७. प्रयत्ने वाळूचे कण- वामन पंडित ८. येउनिया नरजन्मासी- राम जोशी	१५
III	९. नवा शिपाई- केशवसुत १०. प्रेमस्वरूप आई- माधव जुलियन ११. फुलराणी- बालकवी १२. बलसागर भारत होवो- साने गुरुजी १३. माझी माय सरसोती- बहिणाबाई चौधरी	१५

	१४. क्रांतीचा जयजयकार- कुसुमाग्रज १५. तहान- म.म. देशपांडे १६. ये रे घना ये रे घना- आरती प्रभू	
IV	१७. असेन मी नसेन मी- शांता शेळके १८. लाभले आम्हास भाग्य- सुरेश भट १९. घेता- विंदा करंदीकर २०. श्रावणात घन निळा बरसला- मंगेश पाडगावकर २१. या नभाने या भुईला- ना. धों. महानोर २२. ते दिवस आता कुठे- अरुण म्हात्रे २३. माझ्या गावाकडे चल माझ्या दोस्ता- इंद्रजीत भालेराव २४. पाणी आणि बाया- अशोक कोतवाल	१५
अभ्यासाचे स्रोत	- पाटणकर वसंत, कविता: संकल्पना, निर्मिती आणि समीक्षा, मुंबई, मराठी विभाग, मुंबई विद्यापीठ आणि अनुभव प्रकाशन, १९९५. - काळे अक्षयकुमार, अर्वाचीन मराठी काव्यदर्शन, नागपूर, बनहट्टी प्रकाशन, १९९९. - पाटणकर वसंत, कवितेचा शोध, मुंबई, मौज प्रकाशन गृह, २०११. - डहाके वसंत आबाजी, कवितेविषयी, औरंगाबाद, स्वरूप प्रकाशन, १९९९. - राजाध्यक्ष विजया, कवितेपासून कवितेकडे, नागपूर, विजय प्रकाशन, २०१२. - देशपांडे-केजकर प्रकाश, आधुनिक मराठी कविता : एक विश्लेषण, औरंगाबाद, स्वरूप प्रकाशन, २०१२. - सार्वेकर कैलास, मराठी ग्रामीण कवितेचा इतिहास, मुंबई, मेहता पब्लिशिंग हाउस, १९९९. - भवरे महेंद्र, मराठी कवितेच्या नव्या दिशा, मुंबई, लोकवाङ्मय गृह, २०००. - कुलकर्णी व.दि., काव्य आणि काव्यास्वाद, पुणे, पद्मगंधा प्रकाशन, २००१. - गाडगीळ स.रा., मराठी काव्याचे मानदंड, भाग : एक व दोन, पुणे, पद्मगंधा प्रकाशन, - ठकार निशिकांत, अर्वाचीन मराठी कवितेची वाटचाल, पुणे, स्वाध्याय महाविद्यालय, प्रकाशन, १९७७.	

एफ.वाय.बी.कॉम/ एफ.वाय.बी.एस्सी
द्वितीय सत्र
MAR-GE-121 : रेडिओ जॉकी- II
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ३०

श्रेयांक : २

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) विद्यार्थ्यांना एफ.एम. रेडिओ केंद्राच्या कार्यपद्धतीची प्रत्यक्ष ओळख करून देणे. २) विद्यार्थ्यांमध्ये लेखन व संवाद ही भाषिक कौशल्ये विकसित करणे. ३) विद्यार्थ्यांना एफ.एम. रेडिओ केंद्रावर विविध कार्यक्रमांच्या संधी उपलब्ध करून देणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) एफ.एम. रेडिओ केंद्रातील विविध कार्यक्रमांचे स्वरूप विद्यार्थ्यांना कळेल. २) एफ.एम. रेडिओ केंद्रावरील विविध कार्यक्रमांसाठी विद्यार्थी लेखन व ध्वनीमुद्रण करतील.	
घटक	घटक विश्लेषण	तास
I	एफ. एम. रेडिओ केंद्रावरील कार्यक्रमांचे स्वरूप १ . साहित्यिक कार्यक्रम २ . मनोरंजनात्मक कार्यक्रम ३ . श्रोत्यांशी संवाद ४ . मुलाखत व चर्चा	१५
II	एफ. एम. रेडिओ केंद्र : संहिता लेखन व उपयोजन १. एफ .एम.रेडिओ केंद्रावरील विविध कार्यक्रमांसाठी संहितालेखन २. एफ .एम .रेडिओ केंद्र क्षेत्रभेट ३. एफ .एम .रेडिओ केंद्रावर विविध कार्यक्रमांचे ध्वनीमुद्रण ४. एफ .एम .रेडिओ केंद्रावर विविध कार्यक्रमांचे प्रसारण	१५
अभ्यासाचे स्रोत	- नसिराबादकर, ल.रा., <i>व्यावहारिक मराठी</i>, कोल्हापूर, फडके प्रकाशन, पाचवी आवृत्ती १९९९. - गोविलकर लिला, <i>व्यावहारिक मराठी</i>, पुणे, दिलीपराज प्रकाशन, २००९. - तौर पृथ्वीराज (संपा), <i>मराठी भाषिक कौशल्ये विकास</i>, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९. - जोशी प्रभाकर, पाटील किशोर, <i>उपयोजित मराठी</i>, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१९. - तुपे केशव, <i>मुद्रित आणि श्राव्य माध्यमे: लेखन व संवाद</i>, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९. - बोराटे योगेश, <i>सोशल मिडिया</i>, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९. - तुपे केशव, <i>माध्यमांची भाषा आणि लेखन कौशल्य</i>, औरंगाबाद, चिन्मय प्रकाशन, २००२. - काळे कल्याण व पुंडे दत्तात्रय, <i>व्यावहारिक मराठी</i>, पुणे, निराली प्रकाशन, सुधारीत आवृत्ती २०१५.	

	• जोशी प्रभाकर, वले वासुदेव, <i>उपयोजित मराठी</i>, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१७. • माळी संदीप, <i>भाषा आणि कौशल्य विकास</i>, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१९. • जाधव कल्पना, <i>उपयोजित मराठी भाग-१</i>, लातूर, अरुणा प्रकाशन, २०१०.	
--	---	--

एफ.वाय.बी.ए
द्वितीय सत्र
MAR-SEC-121 : दृकश्राव्य माध्यमांसाठी लेखन
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ३०

श्रेयांक : २

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) दृकश्राव्य माध्यमांचा परिचय करून देणे. २) दृकश्राव्य माध्यमातील लेखनाचे महत्त्व समजावून सांगणे. ३) दृकश्राव्य माध्यमांसाठीच्या लेखन तंत्रांचा परिचय करून देणे.	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थ्यांना नभोवाणीवरील कार्यक्रमांचे स्वरूप जाणून घेता येईल व नभोवाणी या माध्यमासाठीची लेखनतंत्रे विकसित होतील. २) विद्यार्थ्यांना दूरचित्रवाणीसाठी लेखन कसे करायचे याचे तंत्र विकसित होईल.	
घटक	घटक विवक्षेपण	तास
I	नभोवाणी – संकल्पना व स्वरूप १ नभोवाणीवरील लेखन व संवादाचे स्वरूप २ नभोवाणीवरील भाषण, चर्चा व मुलाखती ३ नभोवाणीवरील श्रुतिका, नभोनाट्य ४ नभोवाणीवरील कार्यक्रमांचे वेगळेपण	१५
II	दूरचित्रवाणी – संहितालेखन १ शैक्षणिक कार्यक्रमासाठी लेखन २ मनोरंजनपर कार्यक्रमासाठी लेखन ३ माहितीपर कार्यक्रमासाठी लेखन ४ लोकप्रबोधनपर कार्यक्रमांची वैविध्यता	१५
अभ्यासाचे स्रोत	- नसिराबादकर, ल.रा., <i>व्यावहारिक मराठी</i>, कोल्हापूर, फडके प्रकाशन, पाचवी आवृत्ती १९९९. - गोविलकर लिला, <i>व्यावहारिक मराठी</i>, पुणे, दिलीपराज प्रकाशन, २००९. - तौर पृथ्वीराज (संपा), <i>मराठी भाषिक कौशल्ये विकास</i>, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९. - जोशी प्रभाकर, पाटील किशोर, <i>उपयोजित मराठी</i>, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१९. - तुपे केशव, <i>मुद्रित आणि श्राव्य माध्यमे: लेखन व संवाद</i>, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९. - बोराटे योगेश, <i>सोशल मिडिया</i>, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९. - तुपे केशव, <i>माध्यमांची भाषा आणि लेखन कौशल्य</i>, औरंगाबाद, चिन्मय प्रकाशन, २००२. - काळे कल्याण व पुंडे दत्तात्रय, <i>व्यावहारिक मराठी</i>, पुणे, निराली प्रकाशन, सुधारीत आवृत्ती २०१५. - जोशी प्रभाकर, वले वासुदेव, <i>उपयोजित मराठी</i>, जळगाव, प्रशांत	

	पब्लिकेशन्स, २०१७. - माळी संदीप, भाषा आणि कौशल्य विकास, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१९. - जाधव कल्पना, उपयोजित मराठी भाग-१, लातूर, अरुणा प्रकाशन, २०१०.	
--	---	--

बी.ए. प्रथम वर्ष : द्वितीय सत्र
MAR-SEC-122 दृक्श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन- प्रात्यक्षिक
(w.e.f. 2023-24)

एकूण तास : ३०

श्रेयांक : १

अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे	१) नभोवाणीसाठी विविध स्वरूपाचे लेखन करावयास सांगणे. २) दूरचित्रवाणीसाठी विविध स्वरूपाचे लेखन करावयास सांगणे	
अभ्यासक्रमाचे फलित	१) विद्यार्थी दृक्श्राव्य माध्यमांसाठी लेखन करतील.	
घटक	घटक विश्लेषण	तास
I	नभोवाणी व दूरचित्रवाणी – लेखन व निवेदन तंत्र: उपयोजन १ नभोवाणीसाठी लेखन-निवेदन २ नभोवाणीसाठी काम करणाऱ्या तज्ज्ञ व्यक्तींच्या मुलाखती ३ दूरचित्रवाणीसाठीचे लेखन- ४ दूरचित्रवाणीसाठीचे निवेदन ५ दूरचित्रवाणीसाठी काम करणाऱ्या प्रख्यात व्यक्तींच्या मुलाखती	३०
अभ्यासाचे स्रोत	- नसिराबादकर, ल.रा., व्यावहारिक मराठी, कोल्हापूर, फडके प्रकाशन, पाचवी आवृत्ती १९९९. - गोविलकर लिला, व्यावहारिक मराठी, पुणे, दिलीपराज प्रकाशन, २००९. - तौर पृथ्वीराज (संपा), मराठी भाषिक कौशल्ये विकास, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९. - जोशी प्रभाकर, पाटील किशोर, उपयोजित मराठी, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१९. - तुपे केशव, मुद्रित आणि श्राव्य माध्यमे: लेखन व संवाद, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९. - बोराटे योगेश, सोशल मिडिया, जळगाव, अथर्व पब्लिकेशन्स, २०१९. - तुपे केशव, माध्यमांची भाषा आणि लेखन कौशल्य, औरंगाबाद, चिन्मय प्रकाशन, २००२. - काळे कल्याण व पुंडे दत्तात्रय, व्यावहारिक मराठी, पुणे, निराली प्रकाशन, सुधारीत आवृत्ती २०१५. - जोशी प्रभाकर, वले वासुदेव, उपयोजित मराठी, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१७. - माळी संदीप, भाषा आणि कौशल्य विकास, जळगाव, प्रशांत पब्लिकेशन्स, २०१९. - जाधव कल्पना, उपयोजित मराठी भाग-१, लातूर, अरुणा प्रकाशन, २०१०.	